

Vår referanse:

Deres referanse:

Dato:

26.04.2026

parat

Til

Næringskomiteen, Stortinget

P.b 9029 Grønland
0133 Oslo

Tlf 21 01 36 00

post@parat.com
parat.com

NO 971 480 270

Skriftlig innspill til Dokument 8:193 S (2025–2026), Representantforslag om mer norsk mat

Parat støtter hovedretningen i forslaget. Økt bruk av norsk mat i Forsvaret, offentlig sektor og sentrale deler av næringslivet kan bidra til å styrke norsk matproduksjon, nasjonal leveranseevne og beredskap.

Parat støtter de konkrete forslagene som fremmes, herunder økt bruk av norsk mat i Forsvaret og offentlig sektor. Samtidig vil Parat understreke at slike mål må følges opp med tiltak som sikrer faktisk leveranseevne og beredskap.

For Parat er dette ikke bare et spørsmål om landbrukspolitikken eller offentlige innkjøp. Matvaresikkerhet er en del av Norges samlede beredskap. De siste årene har vist hvor sårbare internasjonale verdikjeder kan være. Pandemi, krig i Europa, geopolitisk uro og økt proteksjonisme har gjort det tydelig at handel alene ikke kan være Norges eneste beredskapsstrategi.

Matberedskap er ikke et spørsmål om preferanser eller opprinnelsesland. Det er et spørsmål om nasjonal sikkerhet og operativ evne.

Parat mener derfor at Stortingets behandling av saken bør ta utgangspunkt i at matproduksjon, foredling, transport, lagring og distribusjon er en del av den nasjonale beredskapen. Samtidig vil Parat understreke at beredskap ikke kan vedtas gjennom prosentmål alene. Den må bygges gjennom fungerende kapasitet i hele verdikjeden.

Mat er operativ evne

Parat organiserer arbeidstakere både i Forsvaret og i matindustrien. Gjennom Parat Forsvar og Norsk mat og meierifolks landsforening ser vi hvordan matberedskap i praksis handler om mennesker, kompetanse, produksjon og logistikk.

Forsvarets utholdenhet er avhengig av tilgang på mat over tid. Matforsyning handler derfor ikke om komfort, men om operativ evne. Et totalforsvar uten fungerende matforsyning er et teoretisk totalforsvar.

Parat støtter derfor forslaget om å sette et mål om at minst 80 prosent av maten som kjøpes inn til Forsvaret skal være norskprodusert. Samtidig vil Parat understreke at et slikt mål må følges opp med konkrete tiltak for faktisk leveranseevne.

Dette innebærer blant annet:

- tilstrekkelig produksjons- og foredlingskapasitet
- lagerkapasitet for råvarer og ferdigvarer
- robuste og fleksible distribusjonsløsninger
- beredskap for bortfall av normale transportlinjer
- tydelig leverandørstruktur med nasjonal forankring

Dersom Forsvarets matforsyning organiseres ensidig etter laveste pris og lange verdikjeder, kan dette svekke evnen til nasjonal leveranse i en krisesituasjon. Anskaffelser må derfor vurderes i lys av beredskap og operativ evne, ikke bare pris.

Parat vil i denne sammenheng også peke på betydningen av matfaglig kompetanse i Forsvaret. Evnen til å tilberede mat fra grunnen av gir økt fleksibilitet og utholdenhet i en krisesituasjon, og bør inngå som en del av den operative beredskapen.

Arbeidsliv og kompetanse må inn i beredskapstenkningen

Matberedskap bygges ikke først når krisen oppstår. Den bygges i den daglige driften av virksomheter, produksjonsanlegg, lager og kjøkken.

Parat mener arbeidstakerperspektivet må tydeligere inn i arbeidet med matvaresikkerhet. Uten fagarbeidere, kokker, teknikere og logistikkpersonell stopper produksjonen. Uten kompetanse stopper beredskapen.

Stabile arbeidsforhold, seriøse aktører og tilgang på kompetanse er derfor en forutsetning for nasjonal beredskap. Et fragmentert og useriøst arbeidsliv vil svekke evnen til å opprettholde produksjon og leveranser i krisesituasjoner.

Parat mener derfor at Stortinget bør be regjeringen vurdere hvordan kompetanse, rekruttering og fagarbeiderløp innen matproduksjon, matindustri og offentlige kjøkken kan styrkes som del av beredskapsarbeidet.

Innsatsfaktorer – en kritisk sårbarhet

Parat vil understreke at matberedskap ikke bare handler om sluttproduktet, men om hele produksjonsgrunnlaget.

Norsk matproduksjon er i dag avhengig av importerte innsatsfaktorer som fôr, gjødsel, energi, maskiner og emballasje. Sårbarhet i disse leddene kan få direkte konsekvenser for nasjonal matforsyning.

Parat mener derfor at arbeidet med matvaresikkerhet også må omfatte tilgang på innsatsfaktorer og redusert sårbarhet i disse verdikjedene.

Offentlige anskaffelser må brukes som beredskapsverktøy

Parat støtter forslaget om å vurdere mål for økt andel norskprodusert mat i øvrige deler av offentlig forvaltning.

Offentlig sektor kjøper store mengder mat gjennom sykehus, sykehjem, skoler, barnehager og andre institusjoner. Denne innkjøpsmakten bør brukes mer aktivt for å styrke nasjonal produksjon og leveranseevne.

Samtidig må offentlige innkjøpere få praktisk handlingsrom, kompetanse og verktøy til å gjennomføre dette i praksis.

Parat mener også at offentlige anskaffelser i større grad må vurderes i et beredskapsperspektiv. Det innebærer at leveringssikkerhet, nasjonal kapasitet, seriøst arbeidsliv og evne til å levere i krise må kunne tillegges vekt.

Lokal produksjon, totalforsvar og utholdenhet

Geografisk spredning av produksjon og foredling bidrar til redusert sårbarhet og økt leveranseevne.

Parat mener at matproduksjon og matindustri må ses som en del av samfunnets grunnleggende infrastruktur. I en krisesituasjon er lokal kapasitet avgjørende for utholdenhet.

Matberedskap må derfor vurderes i et utholdenhetsperspektiv. Evnen til å opprettholde matforsyning over tid er avgjørende både for sivilbefolkningen og for Forsvarets operative evne.

Parat vil samtidig understreke at Forsvarets matforsyning i større grad må ses i sammenheng med den sivile matverdikjeden. I en krisesituasjon vil det være de samme ressursene, den samme kompetansen og de samme verdikjedene som skal levere.

Parats anbefaling

Parat anbefaler at næringskomiteen støtter hovedretningen i representantforslaget, men ber om at saken forsterkes på følgende punkter:

1. Matvaresikkerhet må behandles som en del av totalberedskapen og totalforsvaret.
2. Målet om økt norskandel i Forsvarets matinnkjøp må følges av konkrete tiltak for produksjon, foredling, lager, logistikk og kompetanse.
3. Arbeidstakerperspektivet må inn i arbeidet med matberedskap.
4. Offentlige anskaffelser må brukes som et beredskapsverktøy.
5. Tilgang på innsatsfaktorer må inngå i vurderingen av norsk matberedskap.
6. Samspillet mellom sivil og militær matforsyning må styrkes.
7. Utholdenhet og evne til leveranse over tid må være et sentralt vurderingskriterium.

Parat mener dette vil gjøre representantforslaget mer treffsikkert og bedre tilpasset den sikkerhetspolitiske situasjonen Norge står i.

Med hilsen

Parat

Unn Kristin Olsen
Leder

Arve Sigmundstad
Fagsjef, samfunns-
og myndighetskontakt